

ΠΑΝΗΓΥΡΟΛΟΓΙΟΝ

Προγραμματίστε τις εξορμήσεις σας με βάση την παράδοση ...

1 Δεκεμβρίου έως 31 Ιανουαρίου

Στα Μύρα, [για τον Άγιο Νικόλαο]

Θεσμός έχει γίνει το προσκύνημα στα Μύρα της Λυκίας, την ημέρα εορτής του αγίου Νικολάου. Ο άγιος γεννήθηκε στα Πάταρα (αρχαία ελληνική πόλη έναντι του Καστελλόριζου) και χρημάτισε επίσκοπος Μύρων, όπου έζησε και απέθανε. Την ημέρα της εορτής του, πλήθος πιστών ξεκινά από Ρόδο και Καστελλόριζο, για να πάει να προσκυνήσει στην βασιλική του Αγ. Νικολάου στα Μύρα. Μια θρησκευτική εκδήλωση που από το 1982 τηρείται ως θεσμός. Μόνο το 2004 δεν έδωσε σχετική άδεια η Τουρκία, όταν κατά τ' άλλα ο Ερντογάν εγκαινίασε το «Πάρκο Θρησκευτών» στην Αττάλεια, εις επιδειξιν προς την Ευρώπη της ανεξιθρησκείας της χώρας του! Η Τουρκία έχει δώσει τον χριστιανικό ναό σε ίδρυμα, το οποίο τον προβάλλει ως "Noel Baba" ή «Σάντα Κλάους» (τον δωροκουβαλητή άγιο της Δύσεως, αντίστοιχο με τον δικό μας άγιο Βασίλη) προσβλέποντας και σε προσέλκυση θρησκευτικού

τουρισμού από τις Βορειοευρωπαϊκές χώρες.

Στο Ξηρόμερο, [για την τσιγαρίδα]

Η τσιγαρίδα ήταν βασική διατροφική αξία για τους Ξηρομερίτες και σημαντικός οικονομικός πόρος των αγροτικών κοινοτήτων. Ο «οικόσιτος χοίρος» ήταν απαραίτητος σε όλα τα νοικοκυριά. Από τα μέσα του θέρους, εποχή αναπαραγωγής των χοίρων, κάθε οικογένεια προμηθευόταν το χοιρίδιο, το οποίο έως τα Χριστούγεννα, θα το εξέτρεφε, για να δώσει το νόστιμο κρέας του και να πλουτίσει τα τραπέζια του Δωδεκαημέρου. Ένα σημαντικό μέρος του κρέατος του ζώου, όμως, έπρεπε να διαφυλαχθεί για τις επόμενες ημέρες. Άναβαν πυρωστιά στην αυλή, έβαζαν επάνω το καζάνι και τσιγαρίζαν το κρέας. Γέμιζε ο αέρας μυρουδιά καιόμενου ξύλου και λίπους! Τα κομμάτια του κρέατος φυλάσσονταν σε πλίνα δοχεία, σκεπασμένα με το κρύο λίπος και διατηρούνταν για δυο και πλέον μήνες...

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Έτσι, στην Πλατεία των Φυτειών αναβιώνει η παραδοσιακή μέθοδος συντηρήσεως του χοιρινού κρέατος, το τσιγαρίσμα, μέσα σε καζάνια. Στους επισκέπτες προσφέρονται τσιγαρίδες, από εντόπια, φυσικά, χοιρινά. Συνοδεύει κρασιού, παραδοσιακής μουσικής και χορού. Εδώ δεν εκχωρεύεται κανείς... Η εορτή αναβιώνει χάρη στις προσπάθειες του Πολ. Συλλόγου Φυτειών «Ακαρνανικό Φως» και του Πνευμ. Κ. Δήμου Φυτειών.

Σε Σιάτιστα και Μικρόκαστρο, [για τις κλαδαριές]

Οι γιορτές του Δωδεκαημέρου, σε Σιάτιστα και το γειτονικό Μικρόκαστρο, ξεκινούν με το

πατροπαράδοτο άναμμα των κλαδαριών! Το τσουκτερό κρύο είναι δεδομένο, αλλά και η διάθεση για χορό και τραγουδι επίσης (ίσως έτσι υπερνικούν το κρύο). Τραγουδούν «πιδιά μ', ήρθαν τα κόλιαντα κι όλοι να 'τοιαστέι...». Οι κλαδαριές ανάβουν απ' άκρη σ' άκρη στην αρχοντόπολη: Από την είσοδο, στον άγ. Νικάνορα, έως τ' Αργάτικα! Αλλά και σε κάθε γειτονιά ξεχωριστά! Η ατμόσφαιρα φωτίζεται και ηλεκτρίζεται. Ο ήλιος ξορκίζεται. Έτσι τον προκαλούν να ζηλέψει και να μην τους εγκαταλείψει. Τα κουδούνια κι οι γκαβανούζες κτυπούν! Μπλέκονται οι ήχοι στον αέρα με τις ορχήστρες των χάλκινων. Το περίφημο λιαστό σιατιστινό κρασί, η τηγανιά και οι σαρμάδες δίνουν

και παίρνουν... Κι όταν αποσώσουν οι γέροι, οι νέοι συνεχίζουν ολονυχτίς... Οι κλαδαριές στην Σιάτιστα συνεχίζουν και κλείνουν στις 30 Δεκεμβρίου, με τα πατροπαράδοτα σουρούβα, επίσης με άναμμα κλαδαριάς στην πλατεία της Γεράνειας, και ξανά-μανά με πάνδημο γλέντι! Αυτήν την τελευταία κλαδαριά φροντίζει ο Ιππικός Σύλλογος «Ο Άγ. Μόδεστος». Οι Κοζανίτες έφερουν καλά τι θα πει ξεφάντωμα!..

ΦΩΤ. Π. ΚΟΥΡΟΥΠΗΣ

εστίας, κι όταν άκουαν τον κρότο τους, έλεγαν: «Μπρούσια αρνιά, μπρούσια κατοίκια!» (μπρούσια = πολλά). Μετά φρόντιζαν να πάνε να απαντήσουν στο χωριό τον άνθρωπο εκείνον που είχε «καλή μαρτυρία» (καλή ενέργεια, τον καλοσυνάτο νοικοκύρη). Όταν επέστρεφαν από την εκκλησιά, έκοβαν την βασιλόπιττα. Την παραμονή Θεοφανείων, έφτιαχναν αλαγγίτες (τηγανίτες) με μέλι. Τα παιδιά ξαναγύριζαν τις γειτονιές κι έψαλλαν κάλαντα (των Φώτων). Τα φίλευαν αλαγγίτες, καρύδια και — από τους πλουσιότερους — νομίσματα... Ο ιερέας εγύριζε κι αυτός τα σπίτια με τον σταυρό και την αγιαστούρα του. Μαζί του ένα αρσενικό παιδί, με τον αγιασμό σε μπρεκάτσι κι ένα σακκούλι στην πλάτη. Ο παπάς ερράντιζε ό,τι του επρότεινε ο νοικοκύρης. Αμειβόταν γι' αυτό με σιτάρι, καλαμπόκι, φασόλια, ρεβύθια, κλπ. Του τα έριχναν στο σακκούλι

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Πρωτοχρονιά και Θεοφάνεια στο Πωγωνί

Στο Πωγωνί από την παραμονή της Πρωτοχρονιάς τα παιδιά ψαλίζουν τα σπίτια ψάλλοντας κάλαντα. Την επομένη, πρωί-πρωί και πρωτοχρονιάτικα, έσφαζαν έναν κόκκορα για «να κάνουν αίμα» και «να πάει όλη η χρονιά γουρουλίτικη» (δηλ. τυχερή). Μετά έπεμπαν ένα αρσενικό παιδί στην βρύση. Έπρεπε να φέρει νερό, χωρίς να μιλήσει στον δρόμο (εξ ου και «αμίλητο νερό»). Εάν συναντούσε κάποιον και του μιλούσε, το νερό θα έχανε την μαγική του ιδιότητα και από άκριτο θα γινόταν άχρηστο. Οι λοιποί, πήγαιναν και έκοβαν κλωνάρια από πουρνάρια ή ζελενιά. Τα έρριπταν στην πυρά της

του «παιδιού». (Οι ιερείς στο Πωγωνί ανταμείβονταν και κάθε πρώτη του μηνός από τους νοικοκυραίους με τον ίδιο τρόπο! Ανήμερα, των Θεοφανείων, οι γυναίκες έφερναν τον παλιό αγιασμό στην εκκλησιά, Τον άδειαζε ο παπάς στο χωνευτήρι του Ιεροού Βήματος. Στο ίδιο δοχείο τους, τους έβαζε τον νέο αγιασμό. Τον φυλούσαν στα εικονίσματα. Τον χρησιμοποιούσαν σε μια βασκανία ή σε μια αρρώστια. Τόση δύναμη είχε, πίστευαν.

Στην Ερμιόνη [για το "γάλα-γάλα"]

Των Φώτων, στην Ερμιόνη Αργολίδος οι νέοι πιάνουν τις βάρκες και τις κουνούν σαν να είναι σε τρικυμία, ακριβώς για να ξορκίσουν αυτήν την κακή στιγμή για κάθε ναυτικό. Είναι ένα έθιμο, το «γάλα-γάλα», όπως το λεν, απόρροια από την ζωή των πάντα ριψοκίνδυνων σφουγγαράδων συντοπιτών τους. Οι στολισμένες βάρκες, απ' όπου θα πέσουν οι βουτηχτές, λέγονται «παπαδιές». Τις έχουν παραχωρήσει οι φαράδες της κώμης. Στολίζονται με κλωνάρια από κουμαριές, νεραντζιές, σμυρτιές, φοίνικες, αγριοκουρμαδιές και με χρωματιστές σημαίες. Το στόλισμα ξεκινά από την παραμονή και συνεχίζεται με τραγούδια και γλέντι όλο

το βράδυ, όσο αντέξουν! Τραγουδούν: «Καράβι, καραβάκι, που πας γιαλό-γιαλό — γιάλα, γιάλα — αν είσαι για την Πόλη κάτσε ναρθώ κι εγώ. / Δεν είμαι για την Πόλη, αλλά για το Καστρέ — γιάλα, γιάλα — που 'χει όμορφα κορίτσια κι ολόγλυκο κρασί»... Ανήμερα, οι νέοι πηγαίνουν στον ικεταδόκο ναό. Και με την απόλυση, αγκαλιασμένοι κατεβαίνουν στις βάρκες τους. Πέφτουν με σύνθημα το τρίτο «εν Ιορδάνη...». Μαζί με τον σταυρό πέφτει και η εικόνα της Βαπτίσεως. Για τον σταυρό βουτούν οι κληρωτοί νέοι (που πρόκειται να φύγουν για φαντάροι — παλαιότερα βούταγαν μόνον όσοι θα κατατάσσονταν στο ναυτικό). Οι βουτηχτάδες έχουν φροντίσει από τις προηγούμενες ημέρες να επισκεφθούν πρόσωπα ιερά (= γερά) και να πάρουν την ευχή τους. Η ομάδα του βουτηχτή βάζει τον σταυρό σε δίσκο και τον περιφέρει στο λιμάνι. Οι πιστοί τον προσκυνούν και προσφέρουν χρήματα. Μ' αυτά οι νέοι θα πληρώσουν το φαγοπότι τους και τα βιολιά για το γλέντι! Πίνουν, το λοιπόν, κι αγκαλιασμένοι τραγουδούν στίχους καθώς και το παραδοσιακό τοπικό «Στην θάλασσα θα πέσω, καλέ». Είναι ντυμένοι με ναυτικά ρούχα κι όλα είναι τόσο δεμένα με την φύση της κώμης και αρμονικά με τον άνθρωπο...